

Gierik 61, December 1998

Marc Bruynseraede

BREMEN

Concerto Op. 61 L. van Beethoven

Bremen. Een oprijlaan
met hoge zoldering.
Gekleurd glas filtert het licht.

Gekoesterde vrouwendromen
wiegen als grashalmen
in de wind.

Je wang rust op mijn borst
een hellend vlak van tederheid
komma - adempauze - in de zin.

De leeuwerik praat binnensmonds
met het hemelgewelf, terwijl
de zin in gedachten
en de aarde onder ons
verzinkt.

Getweeën zijn wij deelachtig
aan de schoonheid in
de schoot van het bestaan.
Een oprijlaan, een oprijlaan ...

Jan Gloudemans

Geef mij de kracht

DE TAAL DER VROUWEN

geheimtaal is het voorrecht van de vrouwen
zij hebben van de uitgesproken woorden geproefd
in hun mond de harde klinkers gesmolten
op de tong wat overblijft omzwachteld
zinnen waarbij ik sprakeloos blijf

toch zal ik blijvend tot u ingaan
stil als het onbeschreven water is
van vijvers in een mistige morgen
een huivering van binnenuit geboren
nauwelijks voelbaar aan de opperhuid
ik kijk dwars doorheen de spiegels
van ogen die weten van het geheim
maar de raadsels blijven onopgelost

zo staat gij tussen nacht en morgen
en sticht onrust en verwarring
maar wie zich onvoorwaardelijk overgeeft
wordt ingewijd met een stilzwijgend gebaar
alsof er niets te verklaren valt

Hendrik Carette

DE OUDE VERTROUWELIJKHEID

de oude vertrouwelijkheid keert weer
nog op het einde van een stille dag
de zware geur van lindebomen
en van een beminde vrouw bewaren

nu ben ik ver genoeg van u vandaan
om mij opnieuw de man te voelen
die 't aanschijn van de nacht herschiep
en uw welig lijf ontsluitend verkende

de tijd heeft achterhaald en overwonnen
nu geen gespannen verwachtingen meer
ik herlees de nooit verzonden brieven
drink jonge wijn met oudgeworden vrienden

geef mij de kracht om mild te blijven
te proeven wat de dag mij schenkt
en verraden door mijn herfstig lijf
geen dwingende vragen meer te stellen
maar te eindigen met een bevlogen lach
die monkelend elke pijn weerstaat

Wim Menheer

Alleen nog met de griffels

HOSPEDERIA DE SAN FRANCISCO

Het huis zuigt zich vol met schemer
tot blauw de kleur
van terracottapotten breekt
nog niet donker en reeds
blaast Andalusië zijn geur
van eeuwen eucalyptus

in een hoek van de patio
voeden druppels
een gezwollen bekken
lekken
tot zwarte rivieren
in een strakke delta
van ademende tegels

en dan komt zij!
mijn middeleeuwse bruid
diagonaal pletsend op sandalen
met opgetilde tuil
van wilde witte lakens
zwaait een schaduwhand
de leunende monnik in bermuda toe

en ik en ik
zojuist ontsnapt uit mijn kale cel
van kolossale eenzaamheid
kijk haar halzerig na
in het wuivende blad
van een grijnzende aspidistra.

RUSTOORD

Zij zijn geplaatst in rust
door zacht bevel van hogerhand
denken kan en staren ook
doorheen de bomen van het zuiden
of weer maar eens
de bloemen tellen op 't behang

en niemand vraagt waarom hun stilte
luider is
dan het leven op de gang.

THE BURREN (Iers landschap in County Clare)

In dit land van bladerdeeg en schilfers
waar stenen leunen tegen spleten
als open ruggengraten over puisten
muren trekken
waar wind geen vat op krijgt
maar slechts kan huilen
om zoveel naakte wervels
zich wreekt op zotte grassen
en klauwen slaat in armen
van verweesde hazelaars

dit is een land waar de zon niet schijnt
maar wandelend zoekt
naar oude graven
zijn merg is verdroogd
dit land kan niet meer beven
alleen nog
met de griffels van zijn lichaam
een tijdloos teken geven.

Hendrik Carette

Binnen deze muren

TURMERLEBNIS (IN DE SCHOORSTEENTOREN VAN EEN AST)

*om van de verschrikking te bekomen
een arbeider te zijn
onder heersenden
(Annie Reniers)*

Hier wordt niet gewerkr, hier wordt
gewrocht. Het ovenvuur moet branden
en er moet en er zal gedroogd en
gemalen worden. Het is hier veel te
heet, maar wij zijn les petits Belges
der Flandres en voor ons gelden
de woorden: la chicorée c'est la santé.

Binnen deze muren van hardgebakken
en geschoorde stenen leven wij,
de betaalde beesten van een herenboer,
één seizoen in de hel, in de stank van
ons zweet en de stank van veel
te sterke Franse drank.

En buiten, buiten
is het koud en aardedonker.

ELEGIE

Jou, Ramon, is thans de bijzondere, niet aan iedereen gegeven smaak van de liefde, die mij niet zal worden gegeven in een bordeel van een hoerenmadam aan de kust waar nadien de frisse zeelucht is en een mythische wind over de vlakten waait, aan die zoom van zand en zee van jouw driedelige Flandria fabulata. Jou zal de zekerheid zijn dat je drie zonen en een dochter hebt verwekt, dat je een boom hebt geplant en een monument hebt opgericht. De zekerheid ook dat jij als beeldhouwer opnieuw het vierkant hebt uitgevonden, de rechthoek, de ruit, de kubus en de kubus in de kubus. Brugge ziet in jou een man van steen, een man van grafzerken en stenen tafelen, want je bent evenals Piranesi, uit dat andere Venetië, de zoon van een steenhouwer, maar achter elk geschreven woord, achter elke witregel ben je een denker. Wellicht reis je nu doorheen het land der Sarmaten of blijf je in gedachten verzonken bij die autobiografie van Uriël da Costa. Toen we in Münster in Westfalen waren in het begin van de tachtiger jaren, zagen we in de bovenzaal van dat moderne museum ook enkele dia's van het eiland Gotland. We waren daar gewoon even verdwaald; verstrooid en ernstig als we waren; displaced persons. Dat gebeurde op deze blauwe planeet, in het land van graaf Hermann Keyserling, in de stad van de werderdopers. Het geslacht der Maranen was in jou toen je me later in je trage auto glimlachend zei: Het is niet geheel uitgesloten dat het toeval niet bestaat.

Ik weet niet hoe diep ik nog zal vallen, ik weet niet hoe hoog of tot welke Hoogten jij zal stijgen.

Nathalie David

Klein mijn honger

NACHTGEVECHT

in vorm & kleur bespelen ze me moeiteloos
vergrijpen zich aan elk van mijn cellen
gebieden te ontwaken

in een zee van geurend zweet
drijf ik op angst
langs mijn monding
kom ik klaar in eenzaamheid

SCHADUWLOZE VALLEI

reikende hand
bekleed met ogen
witte honingmelk

drijft me de vlakte in
laat verglijden
tijd in schroom

stille wijn,
zoet lichaamsvocht, nieuweling
maanvloed op mijn tong

berustend dwarrelen
weeën, levenswarm
jouw schaduwloze vallei.

AFSCHEID

geharde pijn,
troost,
het veld, bloeiende bloemen,
stille lente.

MARCEL

je zinrijk woord omstrengelt me
begroeit klein mijn honger
bezorgd om het grauwe schijnen, diep geborgen
in de klank van mijn ogen

je witte haar dauwt stil een traan en
mengt even kleur aan, schreeuwt, wit
perst schaamte leeg, spijzigt
de schriële winterwilg, mijn kleine ademstoot

klimop bloeit zwijgend voorbij mijn voeten
met een zachtheid aan jou equivalent
en luistert ...

Joris Denoo

Na sluitertijd

PARK (na sluitertijd)
(H. L.)

Herfst houdt röntgens tegen licht.
Bomen tonen weer gebinte.
Okeren kanker nestelt zich in struikgewassen.
Foto's leiden hun eigen zomer
in de doka's van handtassen.

Als taal is omgewoeld
tot een gedicht
drijft kruidigheid door de lucht.

Volg het inktspoor
nadat de damp van woorden is opgetrokken.

Herfst een kaalslag.
Het gedicht een taalslag:
het blijft niet bladstil
in dit vergeeld seizoen.

Blader daarom elke boom
na sluitertijd zeer bedachtzaam om:
zijn stam zal des winters
juichen tot in al zijn takken.

Het gedicht Park (na sluitertijd) memoreert het gedicht Een Lege Postbode in de Landweg van Hans Lodeizen.

Het gedicht Zee (na sluitertijd) memoreert Ulysses van James Joyce.

Het gedicht Bakker (na sluitertijd) memoreert de fotomanie van Frank Lateur.

ZEE (na sluitertijd)

(J. J., U.)

Barenswee van foto die zichzelf
steeds weer aan land vergooit.

Trage gebaren van de zwemmer
in overbelichting van avond.

Is taal de roffel
op het land van alledag
of de aai van licht
over zeer diep water?

De zee een deadline voor de lemming.

(Bijziend dichter bestijgt vuurtoren).

BAKKER (na sluitertijd)

(F. L.)

Sta me toe U te vereeuwigen, Sire.
Ik bleef er lang voor wakker.
In rechterbovenhoeken zult u vervagen
als oud spinrag en Uw munt
staat evenmin te allen tijde sterk.
(Een bakker kent zijn ochtendlicht,
de webben van de herfst, de omloop
van het brood, het woord en geld).

In de oven van mijn taal
jongleer ik ook met beelden.
Zij lichten achter de regels op
en verluchten bijwijlen
de bloemkoolbewolking in mijn boeken.

Neen, Sire,
ik ontwikkel mij als warme schrijver
niet enkel met de woorden.
Ik voel mij ook doorluchtig.

Bart Plouvier

De herfstavond van de laatste kans

I

't Werd koud in de tuin. Een pompoen ging onder,
een – nu al – oranje baken in de zwevende tuin,
te vroeg beet de nacht haar bladeren bruin,
ze licht op de schemering, een boei op een vlonder.

Als geworteld in kopersulfaat, schijnschoon,
een baken in de mulligheid, vlamt nog de zuring,
ontsteekt zij de aardpeer, de stuwing
duwt, haastig nu, haar moeë bloemen naar hun kroon.

Wat bluft de munt met dunne lucht tegen de grond,
wil zich, een zucht nog, als noodweer voordoen;
uitgedost in zomerstof, komt de vagebond

te vroeg uit de coulissen van dit tussenseizoen.
Mislukte pirouettes, draaikolkt de vijgenboom rond,
bekomt één ding: de vruchten blijven dit jaar groen.

II

Donkerte. De zon heeft vandaag niet geschenen;
notenbomen, die in hun bladeren bewaren,
wat zij zagen, hoorden al die jaren;
liederen die daaraan hun lijnen ontlenen

zijn omgezet in notenschrift; in hun kruin
strijkstokt de wnd op hun takken;
de regen die daarbij komt tikketakken.
Het restantje bos staat achter in mijn tuin.

(Het moest wel: ze zingen ook voor mij;
ik woon hier nu onderhand een half leven
en nooit of te nimmer leer ik wat bij.

Nog steeds leid ik een soort theaterleven,
gedraag mij als op een romantisch schilderij,
een doek dat ik liefst van al nog weg zou geven).

III

In een hoek onder tijloos begroef zich de schildpad,
zelfs zij die de tijd wist voor te liegen,
liet zich door schaduwen in winterslaap wiegen:
alsof ze, suf en somber, haar eeuwigheid vergat.

Een lindenboom strijkt zijn eerste uitgeloot blad,
dat gulzig door wind en wormen wordt ontwaard;
als de muis door de kat, blijven de nerven bewaard,
afwezigheid te kijk gezet, in lijnen saamgevat.

Ik schaafde een notelaren plank in krullen,
tot de welriekende hoop op een verzoeningsvuur,
dat al het onbegrepene in rook zou verhullen.

De eerste vonken glommen gaten in het avonduur
probeerden de koelte met hun gloeien te vullen.
Ik wachtte op jou, de tuin: mijn vagevuur.

IV

Laag boven de meersen rommelde de donder plagend,
botsten de slagen van lege vaten op het Durmewater,
bliksemschichten lichtten: de staart van de sater
die ons samenzijn wraakte, doof voor mijn klagen.

Een blaffende hond stuitte door de straat,
ging liggen en zette huilend de toon:
zong maanmuziek mijn tweede stem, synchroon
dansend met hoge noten (die van een castraat).

Ik wist, dit werd een maat voor niets. Voor vuur,
de rook al neergeslagen, was het ruim te laat,
jij kwam, je verschonend, op een onmogelijk uur,

dat naar mislukking zwichtte, waarop tijd beslaat,
lijnen en kleuren verdoften, damp op glazuur,
hoe de glans van voorbije dagen vergaat.

't Werd koud in de tuin. Een pompoen ging onder
in donkerte: de zon die vandaag niet geschenen had;
in een hoek onder tijloos begroef zich de schildpad,
laag boven de meersen plaagde rommelend de donder.

Wij zaten samen bij het dovend vuur, verbeter
zwijgend rond de cirkels die wij hadden volgepraat,
af en toe in de sintels pokend, moedeloos, kwaad;
wat wij toch wisten werd nu heen en weer verweten.

Rookloos smeulde de as. Moe, als na een lange reis,
tussen de eerste dikke druppels, zaten wij, dwazen,
en leverden met de stilte het onomstootbaar bewijs,

wij wisten: dit vuur is nooit maar aan te blazen,
goten, als op afspraak, de wijn in het vlokkig grijs
en nog eenmaal klonken wij met lege glazen.

Johan de Graaff

Geen zijdelingse blik

COURBET

Lots derde dochter werd bacchante
en niets merkte hij toen ze liggen
kwam, want het licht is links
voor wie badend slapen en drinken.

Psyche werd Venus' turkooizen ara.
Palissanderkrullen en granaten
rimpels spotten met het witte laken.
Kooi en knip en lijm, overbodig.

Napoleon III gaf het de zweep,
het trekpaard in het bad, de vlezige stam,
het gepantserde deeg, gekneed en
gezet, het zwaarlijvige monument.

Het wurgkussen onthoofdde Desdemonia,
boven de hals was een ander model.
De benen te groot voor de romp en
afgezet de armen. Stronkvuur ontstond.

Landschappen en abstracten
bedekten tussen dijen
en borsten uw oorsprong.

DELACROIX

Door gelede vingers vast omsloten,
diep en aangevreten doorsnijdt
de oude boeg het dodenwater,
de zieners rood en groen.

De satraap kijkt en slacht,
weelderig, verwijfd en overvol
brandt de stapel van Ninive.
Wie overleeft, blank en fier en groot?

In klatergouden lompen ontkleed,
van minnaar en kroost gescheiden,
gezichtloos aan de zadelknop gebonden,
haar treft geen zijdelingse blik.

Saters in een rode scène
kijken, staren en gluren
naar vrouw en hoer en doek,
vergeefs een sluier tussen beiden.

Moeraskoortsig machinist,
geen dichters maar generaals
bevolken uw museum.

GÉRÔME

Slavinnen tasten in het duister,
schoonheden zwellen in water,
christenen bijten in het zand,
waarheden komen aan het licht.

Voor de ooievaar het kikkerbad
van haremvrouwen op hoge poten,
de waterpijp wordt aangeblazen,
de negerinnen zijn onwandelbaar.

Gladiatoren geharnast als Cleopatra,
oosterse tepels te gelde gemaakt,
de duimen zijn dubbelzinnig
en de levenden groeten Caesar.

Handtekeningen als kanttekeningen,
graffitti in portieken, glossen
in het zand, sporen in de marge,
op schild, schaakbord en zitbank.

Gyges en Candaules,
tot amateurs en badmeesters
gebrandmerkt uw publiek.

INGRES

Geharnast bevrijdt hij Angelica,
maar ontkleed berijdt hij de baadster,
de breedbenige, de buitensporige,
de driearmige in het voorspel.

De schone wordt besprongen
door de vader en de zieke zoon,
niet door de antiek doorboorde,
koket kietelt die het beest.

Het gesloten boek is geen dekmantel
voor de non en de blote koningin,
en de zeegodin kantelt van waternimf
tot haremvrouw en Napolitaans naakt.

Baronessen en gravinnen, godinnen
en muzen en dames oefenen vergeefs
hun vingers want met open armen
worden zij in bad bedwongen.

Portretschilderend naakttekenaar
en interactief klassiek systeem,
als plaatjes heten zij u welkom.